

ONDERZOEK DOOR

HEMBYSE ARCHEOLOGIE :

Landen, Hannuitsesteenweg 171-185

Voorliggend document is een:

Historisch/archeologisch onderzoek	☐
Verslag van resultaten	☐
Aanvraag toelating vooronderzoek	☐
Aanvraag onderzoek i.k.v. wetenschappelijke vraagstelling	☐
Programma van Maatregelen	☒
Archeologierapport	☐
Eindrapport	☐
Privacyfiche (enkel AOE)	☐
Ander:	☐

MAATREGELEN :

GEEN MAATREGELEN

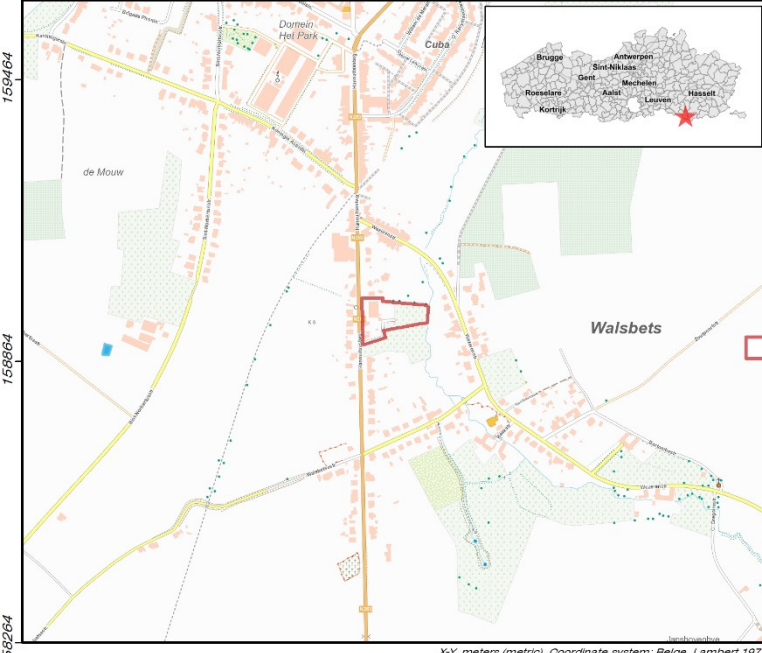
©Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

INHOUDSOPGAVE

1	Administratieve gegevens.....	3
1.1	Situering van het onderzoeksgebied.....	3
1.2	Projectcodes of ID nummers.....	5
1.3	Betrokken actoren.....	6
1.4	Bewaring van de data	7
2	Dataset en waardering	8
2.1	Bestaande data.....	8
2.2	Ontbrekende data	9
2.3	Waardering	11
3	Literatuuroverzicht	13
3.1	Naslagwerken	13
3.2	Online bronnen.....	15

1 Administratieve gegevens

1.1 Situering van het onderzoeksgebied

Gewest	Vlaams Gewest	
Provincie	Vlaams-Brabant	
Gemeente	Landen	
Deelgemeente	Walsbets	
Straat en straatnummer	Hannuitsesteenweg 171 – 185	
Lambert 72-coördinaten	NW	X:200290,413 x Y:158998,301m
	ZO	X:200341,081 x Y:158914,560 m
Perceelsoppervlakte	8904,48m ²	0,89ha
Oppervlakte bodemingreep	6060,44m ²	68%
199564200164200764 HEMBYSE - 2023 C 25 - Aanmaakdatum van plan nr. 001 10/03/2023 - Onderwerp: topografische situering Hannuitsesteenweg 310 meter Afdrukschaal (A5) 1:10.000 X-Y; meters (metric). Coordinate system: Belge, Lambert 1972.		
Kadastrale situering	Afdeling	5/WALSBETS
	Sectie	A
	Percelen	405R; 405S; 402N; 469H; 469M; 404B; 470M

Datum van toekenning van de onderzoeksopdracht aan Hemyse bv	27 februari 2023
Situering van de opdracht binnen het archeologietraject	Archeologienota
Wettelijk kader	Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014.
Opgemaakt volgens :	De Code van Goede Praktijk (hierna: CGP) voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en voor het gebruik van metaaldetectoren, werd op 11 december 2015 door de bevoegde minister vastgesteld. Sinds 1 april 2016 vervangt de Code van Goede Praktijk definitief de archeologische Minimumnormen. Sinds 1 april 2019 geldt versie 4.0 van de Code.
Duur van de opdracht	5 werkdagen
Kostprijs van de opdracht (enkel zichtbaar in privacyfiche)	

1.2 Projectcodes of ID nummers

	Projectcode	ID nummer
Bureaustudie (ifv verkaveling)		
Bureaustudie (ifv sloop)	2023 C 25	
Bureaustudie (ifv stedenbouw)	2023 C 25	
Landschappelijk bodemonderzoek		
Verkennde boringen		
Waarderende boringen		
Prospectie met ingreep in de bodem		
Opgraving		
Interne projectsigle Hembyse BV	LAN-HAN	

1.3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse BV (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
Veldwerkleider	Bart De Smaele	
Assistent-archeoloog/archeologen		
Aardkundige, assistent-aardkundige	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Conservator		
Natuurwetenschapper		
Geofysicus		
Materiaaldeskundige		
Fysisch-antropoloog		
Andere (regio)specialisten		
Initiatiefnemer en zakelijkrechthouder (enkel zichtbaar in de privacyfiche)		
	Privaatrechtelijk	☒
	Publiekrechtelijk	☐
Omgevingsvergunning(en):	Verkaveling van gronden (verkaveling)	☐
	Verkaveling van gronden (sloop)	☐
	Stedenbouwkundige handelingen (slopen)	☒
	Stedenbouwkundige handelingen (bouwen)	☒
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed: Werkgebied OA1	☒
	Onroerenderfgoedgemeente:	☐
	IOED: Zuid-Hageland	☒

1.4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gentbrugge, 2023
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	277
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2023. <i>Archeologienota voor de site Hannuitsesteenweg 171-185 te Walsbets (Landen)</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 277, Gentbrugge.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant

2 Dataset en waardering

2.1 Bestaande data

Het archeologietraject bestaat uit een aantal onderzoeksmethodes, waarvan is afgewogen of deze “mogelijk” (uitvoerbaar), “nuttig” (archeologisch relevant), “schadelijk” (schadelijk voor het archeologisch bodemarchief) en noodzakelijk (noodzakelijk voor de waardering van het archeologisch kennispotentieel) zijn.

Op basis van het uitgevoerde traject kunnen de reeds toegepaste methodes worden getoetst.

Bureauonderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied gelegen is binnen de alluviale vlakte van de Dormaalbeek, en meer bepaald binnen een oud beekdal dat tijdens het Holoceen werd opgevuld met een mengeling van afgespoeld materiaal en tertiair substraat. De kans op het aantreffen van zowel steentijdartefacten- als sporensites wordt bijgevolg als zeer laag ingeschat. Daarenboven is er sprake van een westelijk deel dat volledig bestaat uit gebouwen en verhardingen, waarbij op de noordwestelijke percelen eertijds een tankstation gevestigd was. Dientengevolge was hier sprake van de noodzaak tot saneren, waardoor de zone aan de ingang volledig ontgraven werd. In het oosten van het onderzoeksgebied dient nog rekening gehouden te worden met de aanleg van een vuilwaterriolering die aftakt naar de Dormaalbeek. Deze antropogene ingrepen hebben tot gevolg dat de kans op het aantreffen van archeologisch relevante sporen en structuren nog verder beperkt wordt. In een kosten-baten-analyse weegt de noodzaak tot archeologisch onderzoek dan ook niet op tegen het zeer beperkte kennisvermeerderingspotentieel van het onderzoeksgebied aan de Hannuitsesteenweg 171 te Landen.

Controleboringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☐	☒

toelichting

Binnen het onderzoeksgebied is het westelijke, duidelijk hoger gelegen, deel van het onderzoeksgebied volledig bebouwd en verhard. De verschillende sonderingen/boringen die werden uitgevoerd in het kader van meerdere bodemonderzoeken hebben aangetoond dat er ter hoogte van het voormalige tankstation sprake is van een verstoord bodemprofiel tot minstens 1,50m onder

maaiveld. Ter hoogte van de omliggende verhardingen bedraagt de minimale verstoringsdiepte 50cm.

In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied kon één controleboring worden uitgevoerd, dit ten westen van een reeds bestaande riolering. Hier werd aangetoond dat er sprake is van een colluviale (dalopvulling) bodem zonder bodemprofiel. Dit bevestigt de theoretische aardkundige data.

Dit leidt tot de vraag: zijn deze methodes voldoende zodat een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de eventueel reeds gekende archeologische sporen mogelijk zijn ?

Antwoord: JA ☒ NEE ☐

Indien de dataset volledig is, kan deze aan de geplande werken worden getoetst en kan een beslissing genomen worden over de impact van de geplande werken.

Indien de dataset onvolledig is, worden in de volgende hoofdstukken verdere maatregelen getoetst.

9

2.2 Ontbrekende data

Indien de dataset onvolledig is, dient een afweging te worden gemaakt van mogelijke onderzoeksmethoden om de dataset te vervolledigen. Dit is dezelfde afweging als van de reeds toegepaste onderzoeksmethoden:

Geofysisch onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Er zijn geen specifieke onderzoeksvragen die deze surveymethode noodzakelijk of nuttig maken.

**Landschappelijke
boringen**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Uit de aardkundige data blijkt dat er geen kans is op het aantreffen van paleo-horizonten, noch uit het Pleistoceen, noch uit het Holoceen. De site bestaat uit een opgevulde erosiegeul die naar alle waarschijnlijkheid in de IJzertijd kan gedateerd worden.

Uit het historisch overzicht van de site blijkt ook een zeer zware verstoring van het westelijke deel van het terrein, tevens het deel waar de geplande werken zullen plaatsvinden.

**Prospectie met
ingreep in de
bodem ifv
sporensites
(proefsleuven,
proefputten)**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☒	☐	☐	☐	☐

toelichting

Ter hoogte van het westelijke deel van het onderzoeksgebied zijn met zekerheid geen archeologische sporen of structuren aanwezig. Ook in het oosten van het onderzoeksgebied is de kans op het aantreffen van archeologische sporen zeer laag, hier moet ook rekening gehouden worden met de aanwezigheid van een collector/riolering. Het kennisvermeerderingspotentieel van het onderzoeksgebied is dan ook te beperkt in de afweging van kosten en baten waardoor verder archeologisch onderzoek niet noodzakelijk wordt geacht.

**Vlakdekkende
opgraving**

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Niet noodzakelijk.

Indien één of meerdere onderzoeksmethodes **noodzakelijk** zijn voor het vervolledigen van de archeologische dataset, worden deze in het programma van maatregelen besproken.

Te nemen
maatregelen: JA ☐ NEE ☒

Korte omschrijving:

VRIJGAVE VAN HET TERREIN

2.3 Waardering

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de archeologische sporen mogelijk is, kan ook een waardering van de site worden gedaan.

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel niet mogelijk is (onvoldoende data), dient de waardering te worden uitgesteld tot de dataset vervolledigd is.

Indien de site geen archeologisch kennispotentieel of potentieel op aanzienlijke archeologische kenniswinst bevat (door een totaal gebrek aan archeologische sporen en structuren), dan is de waarde van de site vanuit archeologisch standpunt uiteraard nul. Indien de site een aantal sporen en structuren bevat, dient het potentieel aan archeologische kenniswinst/kennisvermeerdering afgewogen te worden aan zowel de geplande werken als de maatschappelijke en economische investering die noodzakelijk is voor het bewaren van het archeologisch kennispotentieel.

Conform de CGP worden ook onderzoeksvragen geformuleerd, die in de waardering van het onderzoeksgebied en de daarbinnen al dan niet aangetroffen archeologische sites, worden beantwoord.

Deze onderzoeksvragen zijn:

1. Kan er op basis van de bestaande dataset bepaald worden of er archeologische sporen, structuren of afgelijnde sites (“vindplaatsen”) aanwezig zijn ?

Op een groot deel van het terrein zijn archeologische sporen en structuren met zekerheid afwezig, gezien de aanwezigheid van bebouwing en verharding, waarbij een sanering zich opdrong ter hoogte van het voormalige tankstation. In de rest van het terrein is er een theoretische kans op de aanwezigheid van grondsporen, maar gezien de landschappelijke ligging en de aardkundige data die middels boringen (zowel in het kader van bodemonderzoeken als in het kader van de archeologienota) werden geverifieerd, wordt de kans op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sporen en structuren zo klein, dat het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem te klein is om verder (voor)onderzoek te verantwoorden.

1. Zo ja: Is deze archeologische vindplaats voldoende waardevol dat het behoud in situ of ex situ de noodzakelijke investeringen verantwoordt ? Zo ja: motiveer.

In de afweging kosten versus baten heeft het weinig zin om verder archeologisch onderzoek (i.e. prospectie) uit te voeren.

3 Literatuuroverzicht

3.1 Naslagwerken

Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

De Nutte G., Simons R., Deville T. & Houbrechts S., 2018. *Karolingerslaan – Raatshovenstraat – Wingbergstraat – Roosveld – Kalsbergstraat – Koningin Astridlaan – Sint-Norbertusstraat – Hannuitsesteenweg te Landen, Gemeente Landen. Archeologienota door middel van een archeologisch bureauonderzoek*, Condor Rapporten 445, Hasselt.

Deville T. & Houbrechts S., 2019. *Sint-Norbertusstraat 166 te Landen (gem. Landen)*, Condor Rapporten 521, Hasselt.

Dondeyne S., Vanierschot L., Langohr R., Van Ranst E. & Deckers J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de “Reference Soil Groups” volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse Overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

Driesen P. & Hoebreckx M., 2016. *Archeologienota Landen, Hannuitsesteenweg - Uitbreiding Aldi*, ARON-RAPPORT 327, Tongeren.

Goossens E. o.l.v. Gullentops F. & Vandenberghe N., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 33 Sint-Truiden*, Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel.

Gysseling M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: *Historische stadskern van Landen* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140039> (geraadpleegd op 30 maart 2023).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: *Parochiekerk Sint-Jan de Doper* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43465> (geraadpleegd op 20 maart 2023).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: *Sint-Gitterdal* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135106> (geraadpleegd op 30 maart 2023).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: *Tumulus Bortombe* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/302655> (geraadpleegd op 20 maart 2023).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: *Walsbets* [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13624> (geraadpleegd op 17 maart 2023).

14

Vandeputte O., 1995, *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van de Velde E., Paulussen R., S. Houbrechts & Deville T., 2012. *Villa Sint-Gertrudis te Landen. Studieopdracht naar een archeologische evaluatie en waardering*, Condor Rapporten 76, Condor Archaeological Research bvba, Bilzen.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Wauters A., 1913, *Landen. Description, histoire, institutions, Monographies géographico-historiques*, Imprimerie A. Tassier-Swillen, Tirlemont, p. 43.

3.2 Online bronnen

- <http://www.geopunt.be/>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <https://belgica.kbr.be/>
- <https://www.cartesius.be/>
- http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE
- <https://geoplannen.omgeving.vlaanderen.be/roviewer/?t=7&m=1&category=2>
- www.geologievannederland.nl
- <https://www.ecopedia.be/>
- <http://www.ghklanden.be/historisch-overzicht.html>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Brabantse_Successieoorlog

<i>Hembyse Archeologie is een handelsnaam van de in 2017 opgerichte vennootschap Hembyse BV.</i>	
<i>Maatschappelijke zetel:</i>	<i>Vogelhoekstraat 25A, 9050 Gentbrugge</i>
<i>BTW:</i>	<i>BE 0677.720.687</i>
<i>IBAN:</i>	<i>BE25890214307282</i>
<i>BIC:</i>	<i>VDSP BE 91</i>
<i>Telefoon:</i>	<i>0032 472 89 97 66</i>
<i>E-mail:</i>	<i>info@hembyse.net</i>
<i>Website:</i>	<i>www.hembyse.net</i>
<i>Sociale media:</i>	<i>https://www.facebook.com/HembyseArcheologie/</i>